

**A „Kognitív nyelvészet”
c. speciális kollégiumhoz**

International Cognitive Linguistics Association (ICLA):

<http://www.cogling.org/>

Cognitive Linguistics Research (CLR), series editors Dirk Geeraerts, Rene Dirven, John Taylor, Ronald Langacker (Mouton, 1990-)

A legfontosabb angol nyelvű kiadványok bibliográfiája:

General Readings in Cognitive Linguistics

Prepared by Vyv Evans:

<http://vyvevans.net/CLannotatedREADINGlist.pdf>

Azóta megjelent:

Evans, Vyvyan: *A Glossary of Cognitive Linguistics*. University of Utah Press, 2007.

Geeraerts, D. – Cuyckens, H. (eds.): *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. New York: Oxford University Press, 2007.

Geeraerts, D. (ed.): *Cognitive Linguistics: Basic Readings*. Mouton de Gruyter, Berlin – New York, 2006.

Evans, Vyvyan – Bergen, Benjamin – Zinken, Joerg: *The Cognitive Linguistics Reader*. Equinox, London, 2007.

Radden, Günter – Dirven, René: *Cognitive English Grammar* [Cognitive Linguistics in Practice 2]. John Benjamins, Amsterdam and Philadelphia, 2007.

Megjelenés alatt:

Vyvyan Evans – Stéphanie Pourcel (eds.): *New Directions in Cognitive Linguistics*. To be published: John Benjamins, 2009.

Vyvyan Evans – Paul Chilton (eds.): *Language, Cognition and Space: The state of the art and new directions*. To be published: Equinox, London, 2009.

Alkalmazott nyelvészeti témában:

Pütz, Martin – Niemeier, Suzanne – Dirven, René (eds.): *Applied Cognitive Linguistics I: Theory and Language Acquisition*. Mouton de Gruyter, Berlin, 2001.

Kristiansen, Gitte – Dirven, René (eds.): *Cognitive Sociolinguistics. Language Variation, Cultural Models, Social Systems*. Walter de Gruyter, 2008.

Témák és (főleg magyar nyelvű) olvasmányok

- **Bevezetés: a funkcionális szemlélet és a funkcionális kognitív nyelvészet általános jellemzői.**

Ladányi Mária – Tolcsvai Nagy Gábor: Funkcionális nyelvészet. In: *Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII*. Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor és Ladányi Mária. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008, 17–58.

Bañcerowski Janusz: A kognitív nyelvészet alapelvei. *Magyar Nyelvőr* 123 (1999): 78–87.

Bañcerowski Janusz: *A világ nyelvi képe. A világgép mint a valóság metaképe a nyelvben és a nyelvhasználatban*. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 86. Tinta Kiadó, Budapest, 2008.

Kertész András: A kognitív nyelvészet szkeptikus dilemmája. *Magyar Nyelvőr* 124 (2000): 209–225.

Kertész András: A kognitív nyelvészet lehetőségei és korlátai. *Magyar Nyelv* 96 (2000) 402–417.

Ladányi Mária: Jelentésváltozás és grammatikalizáció – kognitív és szerves nyelvészeti keretben. *Magyar Nyelv* 94 (1998): 407–423.

Szilágyi N. Sándor: *Hogyan teremtsünk világot?* Erdélyi Tankönyvtanács, 1997.
Tanulmányok a kognitív szemantika köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXI. Szerk. Kertész András és Pelyvás Péter. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005.
Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII. Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor és Ladányi Mária. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008.
Tolcsvai Nagy Gábor: Kognitív grammatika: lehetséges új nyelvelméleti paradigma az irodalomértés horizontján. *Literatura* 1995/2, 107–21.
Tolcsvai Nagy Gábor: A kognitív nyelvészet. In: Tolcsvai Nagy Gábor: *A magyar nyelv szövegtana*. 3.5. fejezet. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001, 44–50.

- **Jelentés és fogalom. Kognitív tartományok, kognitív terek. Metafora, blend.**

Andor József: A fogalmi keret, a szemantikai mező és a szinonimitás határvonalai. In: *A szinonimitásról*. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához I.) Szerk. Geccső Tamás és Spannraft Marcellina, Tinta Könyvkiadó, Budapest, 1998, 7–19.
Kövecses Zoltán, A metafora a kognitív nyelvészetben. In: *A kognitív szemlélet és a nyelv kutatása*. Szerk. Pléh Csaba és Győri Miklós. Pólya Kiadó, Budapest, 1998, 50–82.
Kövecses Zoltán: *A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metafora-elméletbe*. Typotex, Budapest, 2005.
Kövecses Zoltán, Túl a fogalmi metaforákon. In: *Tanulmányok a kognitív szemantika köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXI.* Szerk. Kertész András és Pelyvás Péter. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005, 71–88.

- **Kategorizáció.**

Bañcerowski Janusz, A kategorizáció és a jelentés a kognitív nyelvelméletben. *Magyar Nyelv* 96 (2000): 35–47.
Kiefer Ferenc : *Jelentéselmélet*. Második, bővített és javított kiadás. Corvina, Budapest, 2007.

- **Jelentés és forma. Önkényesség és motiváció.**

DeLancey, S.: On Functionalism. LSA Summer Institute, UC Santa Barbara, 2001. Lecture 1.
<http://darkwing.uoregon.edu/~delancey/sb/LECT01.htm>

- **Jelentés és szerkezet.**

Kothencz Gabriella: A *-ban/-ben* és az *-n ~ -on/-en/-ön* jelentésrendszere. *Magyar nyelv* 103 (2004): 432–451.
Papp Kornélia: A melléknévi módosítóról. In: *Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII.* Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor és Ladányi Mária. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008, 431–453.
Pelyvás Péter: A magyar segédigék és kognitív predikátumok episztemikus lehorgonyzó szerepéről. In: *A magyar nyelv leírásának újabb módszerei III.* Szerk. Büky Béla és Maleczky Márta. Szegedi Tudományegyetem, 1997, 117–132.
Pelyvás Péter: A kognitívmodell-alkotás és -váltás néhány nyelvi kifejezőeszköze a magyarban. In: *A magyar nyelv leírásának újabb módszerei V.* Szerk. Maleczky Márta. Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2002, 405–419.
Tolcsvai Nagy Gábor: Jelentésspecifikáció mondatkontextusban – kognitív keretben bemutatva. In: *Elem szerkezet és linearitás. A jelentés és szerkezet összefüggése*. Szerk.

Horváth Katalin és Ladányi Mária. ELTE BTK, Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék, Budapest, 1998, 229–237.

Tolcsvai Nagy Gábor: Térjelölés a magyar nyelvben. *Magyar Nyelv* 95 (1999), 154–165.

Tolcsvai Nagy Gábor: Kognitív jelentéstani vázlat az igekötőről. *Magyar Nyelv* 101 (2005), 27–43.

Tolcsvai Nagy Gábor: A magyar birtokos szerkezet jelentéstana, kognitív keretben. In: *Tanulmányok a kognitív szemantika köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXI.* Szerk. Kertész András és Pelyvás Péter. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005, 43–70.

- **Szöveg, diskurzus**

Andó Éva: A beszélt nyelvi történetmondások elemzésének kognitív és funkcionális szempontjai. In: *Szöveg és típus. Szövegtipológiai tanulmányok.* Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2006, 113–156

Tátrai Szilárd: A nézőpont szerepe a narratív megértésben. *Tanulmányok a kognitív szemantika köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXI.* Szerk. Kertész András és Pelyvás Péter. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005, 207–229.

Tolcsvai Nagy Gábor: A szövegtipológia megalapozása kognitív nyelvészeti keretben. In: *Szöveg és típus. Szövegtipológiai tanulmányok.* Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2006, 64–90

- **A nyelvek tipológiai jellemzői.**

DeLancey, S.: On Functionalism. LSA Summer Institute, UC Santa Barbara, 2001. Lecture 1. <http://darkwing.uoregon.edu/~delancey/sb/LECT01.htm>

- **Nyelvi rendszer és nyelvhasználat. Hierarchikus és hálózati viszonyok. Szabályok és sémák. Használatalapú nyelvtanok. Gyakorisági hatások. Emergencia.**

Tanos Bálint: Joan Bybee nyelvelmélete. In: *Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII.* Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor és Ladányi Mária. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008, 537–566.

Bybee, Joan: From usage to grammar: the mind's response to repetition. *Language* 82 (2006): 711–733.

Hopper, Paul 1987. *Emergent Grammar*. <http://home.eserver.org/hopper/emergence.html>

- **Nyelvi variáció és nyelvi változás. Szinkrónia és diakrónia. Grammatikalizációs folyamatok.**

Dér Csilla Ilona: Grammatikalizáció – és ami mögötte van. In: *Félúton* (Az ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskolájának konferenciája, 2005. június 12.) Szerk. Zsilinszky Éva, Érsok Nikoletta Ágnes, Slíz Mariann. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 2006, 37–44.

Dér Csilla Ilona: *Grammatikalizáció. Nyelvtudományi Értekezések* 158. Akadémiai Kiadó, Budapest, megjelenés alatt.

Kothencz Gabriella: A jelentésváltozás nyelvi folyamatainak kognitív szemantikai vizsgálata. In: *Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII.* Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor és Ladányi Mária. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008, 241–267.

Ladányi Mária, Poliszémia és grammatikalizáció. In: *Poliszémia, homonímia* (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához II.). Szerk. Geccső Tamás. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 1999, 124–134.

Ladányi Mária: A grammatikalizáció kutatása és a modern nyelvelméletek. In: *Budapesti Uráli Műhely 4. Uráli Grammatizáló*. Szerk. Oszkó Beatrix és Sipos Mária. MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest, 2005, 7–32.

Heine, Bernd – Kuteva, Tania: *Language contact and grammatical change*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2005.